профілактичного, правоохоронного та репресивного характеру, розроблених як органами державної влади, так й інститутами громадянського суспільства. Стратегічні заходи передбачають проведення реформ у масштабах країни, головна мета яких полягає в оптимізації системи державного управління. На тактичному рівні виокремлюють дві групи заходів щодо вдосконалення й розроблення нових механізмів запобігання та протидії політичній корупції в системі державного управління: політичні та державно-управлінські.

***Миронюк Тетяна Василівна,*** доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

## ПРОКУРАТУРА І НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІЦІЯ ЯК СУБ'ЄКТИ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЙНІЙ ЗЛОЧИННОСТІ

Спеціально вповноважені суб'єкти у сфері протидії корупції – це органи прокуратури, Національної поліції, Національне антикорупційне бюро України (НАБУ) та Національне агентство з питань запобігання корупції (НАЗК), згідно зі ст. 1 Закону України «Про запобігання корупції».

Відповідно до ч. 1 ст. 7 Закону України «Про прокуратуру», до системи прокуратури України входить Спеціалізована антикорупційна прокуратура як спеціальний антикорупційний орган, який згідно з ч. 5 ст. 8 утворюється в Генеральній прокуратурі України на правах самостійного структурного підрозділу. Особливості її організації та діяльності визначено в ст. $8^1$ цього Закону.

Утворення Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, визначення її структури і штату здійснює Генеральний прокурор України за погодженням із Директором НАБУ [1].

Крім того, на виконання вимог ст. 9 Закону України «Про прокуратуру» наказом Генерального прокурора України від 12 квітня 2016 року № 149 затверджено Положення про Спеціалізовану антикорупційну прокуратуру Генеральної прокуратури України (на правах самостійного структурного

підрозділу) у складі управління процесуального керівництва, підтримання державного обвинувачення та представництва в суді, а також двох відділів – аналітично-статистичного і документального забезпечення.

Реалізація запобіжних повноважень Спеціалізованої антикорупційної прокуратури та її структурних підрозділів і посадових осіб щодо зниження рівня корупційної злочинності забезпечується в межах виконання нормативних вимог, основних завдань і функцій.

Слід констатувати, що нині спеціальна норма із чинного Закону України «Про прокуратуру», яка закріплювала б обов'язок як прокуратури України, загалом, так і спеціалізованої антикорупційної зокрема здійснювати заходи, спрямовані на запобігання корупційній злочинності, на жаль, вилучена. Водночас перелік спеціально вповноважених суб'єктів у сфері протидії (запобігання) корупції, серед яких й органи прокуратури, а отже, і спеціалізовані антикорупційні її підрозділи, безпосередньо визначений у Законі України «Про запобігання корупції» [2].

Прокуратура втрачає повноваження щодо складання протоколів про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією, коли розпочала діяльність НАЗК. Це передбачено в Законі України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення діяльності НАБУ та НАЗК».

НАЗК розпочало діяльність 15 серпня 2016 року. Таким чином, прокуратура відтоді не є суб'єктом виявлення та фіксації адміністративних правопорушень, пов'язаних із корупцією.

Попри реформування спеціально вповноважених суб'єктів, робота в цьому напрямі триває.

Запобігання корупційним злочинам здійснюють підрозділи Спеціалізованої антикорупційної прокуратури в межах кожної з виконуваних ними функцій. Фактично вся їхня діяльність має запобіжний зміст, а обов'язок виявляти причини й умови вчинення таких злочинів покладено на всі без винятку напрями, зокрема прокурорський нагляд за додержанням законів органами, що провадять оперативно-розшукову діяльність, досудове слідство; підтримання державного обвинувачення в

суді; представництво інтересів громадянина або держави в суді у випадках, визначених цим Законом.

Відповідно до положень Закону України «Про запобігання корупції», спеціально вповноваженим суб'єктом реалізації державної антикорупційної політики в Україні у сфері протидії корупції є також Національна поліція).

Правові засади організації та діяльності поліції, статус поліцейських, а також порядок проходження служби в поліції визначено Законом України «Про Національну поліцію» [3].

На підставі Закону Національна поліція протидіє зовнішнім і внутрішнім корупційним виявам, зокрема:

1) згідно з п. 9 ч. 1 ст. 26, наповнює та підтримує в актуальному стані бази (банки) даних, що належать до єдиної інформаційної системи МВС України, стосовно зареєстрованих кримінальних й адміністративних корупційних правопорушень, осіб, які їх учинили, і результатів розгляду цих правопорушень у судах;

2) на підставі п. 9 ч. 8 ст. 51 повноваження члена поліцейської комісії припиняються в разі застосування до нього заходів адміністративної відповідальності за вчинення адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією;

3) якщо йдеться про конкурс на посаду поліцейського, то особа, яка бажає взяти участь у такому конкурсі, подає у визначеному порядку до поліцейської комісії документи, а саме: письмову заяву про участь у конкурсі, у якій також зазначає про надання згоди на проведення спеціальної перевірки відповідно до Закону України «Про запобігання корупції» та обробку персональних даних відповідно до Закону України «Про захист персональних даних»; декларацію за формою, визначеною Законом України «Про запобігання корупції» (ч. 1 ст. 54);

4) на поліцейських поширюються обмеження, визначені законами України «Про запобігання корупції», «Про Національну поліцію», зокрема, не може бути поліцейським особа, до якої було застосовано заходи адміністративної відповідальності за вчинення адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією (ч. 1 та п. 5 ч. 2 ст. 61);

5) поліцейського звільняють зі служби в поліції, а служба в поліції припиняється в разі набрання законної сили рішенням суду щодо притягнення до відповідальності за вчинення адміністративного правопорушення, пов'язаного з корупцією, або кримінального правопорушення (п. 10 ч. 1 ст. 77).

Відповідно до п. 5 Положення про Національну поліцію від 28 жовтня 2015 року, вона забезпечує в межах повноважень, передбачених законом, здійснення заходів щодо запобігання корупції, порушень законності, службової дисципліни і контроль за їх реалізацією в центральному органі управління Національної поліції, територіальних органах, на підприємствах, в установах та організаціях, що належать до сфери її управління [4]. Фактично аналогічні норми наведено в п. 5 Положення про Міністерство внутрішніх справ України від 28 жовтня 2015 року (МВС з метою організації своєї діяльності забезпечує в межах повноважень, передбачених законом, здійснення заходів щодо запобігання та протидії корупції, контроль за їх реалізацією в апараті МВС, територіальних органах, закладах, установах і на підприємствах, що належать до сфери управління МВС) [5].

На підставі положень ч. 1 ст. 216 КПК України слідчі органів Національної поліції здійснюють досудове розслідування кримінальних правопорушень, зокрема й корупційних, передбачених законом України про кримінальну відповідальність, крім тих, які віднесені до підслідності інших органів досудового розслідування [6].

Значний обсяг роботи у сфері запобігання корупційним злочинам здійснює Департамент захисту економіки Національної поліції України. Відповідно до п. 3 розділу II Положення про Департамент від 7 листопада 2015 року № 81 [7], одним з основних завдань підрозділу є протидія корупції та хабарництву у сферах, які мають стратегічне значення для економіки держави, і серед посадових осіб органів державної влади й самоврядування; протидія корупційним правопорушенням і правопорушенням, пов'язаним із корупцією.

Департамент відповідно до компетенції має право складати адміністративні протоколи про виявлені факти

порушення антикорупційного законодавства та направляти їх до судових органів у встановленому законодавством порядку.

***Список використаних джерел***

1. Про прокуратуру : Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1697-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 2–3. – Ст. 12.

2. Про запобігання корупції [Електронний ресурс] : Закон України від 14 жовт. 2014 р. № 1700-VII. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1700-18. – Назва з екрана.

3. Про Національну поліцію : Закон України від 2 лип. 2015 р. № 580-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 40–41. – Ст. 379.

4. Положення про Національну поліцію [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 28. жовт. 2015 р. № 877. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/ru/cardnpd? docid=248607704. – Назва з екрана.

5. Положення про Міністерство внутрішніх справ України [Електронний ресурс] : Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовт. 2015 р. № 878. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/ru/cardnpd?docid =248608057. – Назва з екрана.

6. Державна антикорупційна політика і запобігання та протидія корупції на публічній службі в органах державної влади і органах місцевого самоврядування : монографія / [В. В. Василевич, Т. Е. Василевська, В. Ф. Нестерович та ін.] ; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. Л. Федоренка. – Київ : Ліра-К, 2016. – 524 с.

7. Положення про Департамент захисту економіки Національної поліції України [Електронний ресурс] : наказ Національної поліції України від 7 листоп. 2015 року № 81. – Режим доступу : http://tranzit.ltd.ua/nakaz/. – Назва з екрана.